

(KÄÄNNÖS)

YLEISSOPIMUS ERÄIDEN KANSAINVÄLISTÄ ILMAKULJETUSTA KOSKEVIEN SÄÄNTÖJEN YHTENÄISTÄMISESTÄ

TÄMÄN YLEISSOPIMUKSEN SOPIMUSVALTIOT, JOTKA

OVAT TIETOISIA siitä merkityksestä, joka Varsovassa 12 päivänä lokakuuta 1929 allekirjoitetulla eräiden kansainvälistä ilmakuljetusta koskevien sääntöjen yhtenäistämistä koskevalla yleissopimuksella (jäljempänä Varsovan yleissopimus) sekä muilla siihen liittyvillä kansainvälisillä asiakirjoilla on ilmaillua koskevan kansainvälisen yksityisoikeuden yhtenäistämiseksi;

OVAT TIETOISIA tarpeesta ajanmukaistaa ja yhdistää Varsovan yleissopimus ja siihen liittyvät asiakirjat;

OVAT TIETOISIA siitä, että kuluttajien etujen suojelun varmistaminen on tärkeää kansainvälisissä ilmakuljetuksissa ja että täyden korvauksen periaatteeseen perustuvat oikeudenmukaiset korvaukset ovat tarpeen;

VAHVISTAVAT haluavansa kehittää kansainvälisiä ilmakuljetuksia järjestelmällisesti ja varmistaa matkustajien, matkataran ja tavaratavaran sujuvat kuljetukset Chicagossa 7 päivänä joulukuuta 1944 tehdyn kansainvälistä siviili-ilmailua koskevan yleissopimuksen periaatteiden ja tavoitteiden mukaisesti;

OVAT VAKUUTTUNEITA siitä, että valtioiden yhteistoiminta tiettyjen kansainvälistä ilmakuljetuksia koskevien määräysten yhtenäistämiseksi ja kodioimiseksi uuden yleissopimuksen muodossa on tarkoituksenmukaisin keino saavuttaa oikeudenmukainen etujen tasapaino;

OVAT SOPINEET SEURAAVAA:

I LUKU

2 artikla

YLEISET MÄÄRÄYKSET**Valtion suorittamat kuljetukset ja postikuljetukset**

1 artikla

Soveltamisala

1. Tätä yleissopimusta sovelletaan kaikkiin kansainvälisiin henkilöiden, matkatavaran tai tavaratavaran kuljetuksiin, jotka suoritetaan ilma-aluksella maksua vastaan. Sitä sovelletaan myös ilmakuljetusyrityksen suorittamiin maksuttomiin lentokuljetuksiin.

2. Tässä yleissopimuksessa kansainvälisellä kuljetuksella tarkoitetaan jokaista kuljetusta, jonka lähtö- ja määräpaikka sijaitsevat siitä riippumatta, tapahtuuko kuljetuksessa keskeytys tai ilma-aluksen vaihto, osapuolten välisen sopimuksen mukaisesti joko kahden sopimusvaltion alueella tai yhden sopimusvaltion alueella, jos on sovittu välilaskupaikasta toisen valtion alueella, vaikka tämä valtio ei olisi sopimusvaltio. Yhden sopimusvaltion alueella olevien kahden paikan välillä tapahtuva kuljetus, johon ei sisälly sovittua välilaskupaikkaa toisen valtion alueella, ei ole tässä yleissopimuksessa tarkoitettu kansainvälinen kuljetus.

3. Usean rahdinkuljettajan peräkkäin suorittama kuljetus katsotaan tätä yleissopimusta sovellettaessa yhdeksi ainoaksi kuljetukseksi riippumatta siitä, onko siitä tehty yksi tai useampi sopimus, jos osapuolet ovat pitäneet sitä yhtenä suorituksena, eikä se menetä kansainvälistä luonnettaan pelkästään sen johdosta, että yksi tai useampi sopimus on määrä kokonaan täyttää saman valtion alueella.

4. Tätä yleissopimusta sovelletaan myös V luvussa tarkoitettuihin kuljetuksiin kyseisessä luvussa asetetuina ehdoin.

1. Tätä yleissopimusta sovelletaan valtion tai asianmukaisesti perustettujen julkisoikeudellisten elinten suorittamiin kuljetuksiin, jos ne täyttävät 1 artiklassa asetetut ehdot.

2. Postilähetysten kuljetuksessa rahdinkuljettaja on vastuussa ainoastaan kyseessä olevalle postihallinnolle rahdinkuljettajien ja postihallinnon välistä suhdetta koskevien sääntöjen mukaisesti.

3. Tätä yleissopimusta ei tämän artiklan 2 kappaleen määräystä lukuunottamatta sovelleta postilähetysten kuljetuksiin.

II LUKU

ASIAKIRJAT JA OSAPUOLTEN VELVOLLISUUDET, JOTKA LIITTYVÄT MATKUSTAJIEN, MATKATAVAROIDEN JA TAVAROIDEN KULJETUKSEEN

3 artikla

Matkustajat ja matkatavarat

1. Matkustajien kuljetetusta varten on annettava joko yksilö- tai ryhmämatkalippu, jonka on sisällettävä:

a) tieto lähtö- ja määräpaikasta;

b) jos lähtö- ja määräpaikka ovat saman sopimusvaltion alueella ja yksi tai useampi sovittu välilaskupaikka on toisen valtion alueella, tieto ainakin yhdestä tällaisesta välilaskupaikasta.

2. Tämän artiklan 1 kappaleessa tarkoitettu asiakirja voidaan korvata kirjaamalla kyseisessä kappaleessa mainitut tiedot muulla tavoin. Jos tällaista muuta tapaa käytetään, rahdinkuljettajan on tarjouduttava antamaan matkustajalle kirjallinen selvitys kirjatusta tiedoista.

3. Rahdinkuljettajan on annettava matkustajalle matkatavaratodistus kustakin kirjatusta matkatavarakollista.

4. Matkustajalle on annettava kirjallinen ilmoitus siitä, että jos tätä yleissopimusta sovelletaan, se määrittää ja voi rajoittaa rahdinkuljettajien korvausvastuuta matkustajan kuolemasta, matkatavaran tuhoutumisesta, katoamisesta tai vahingoittumisesta sekä viivästyksestä.

5. Edellä olevien kappaleiden määräysten noudattamatta jättäminen ei vaikuta kuljetussopimuksen olemassaoloon tai pätevytyteen, vaan siihen sovelletaan joka tapauksessa tämän yleissopimuksen määräyksiä, mukaan luettuna korvausvastuun rajoittamista koskevat määräykset.

4 artikla

Tavarat

1. Tavarat kuljetusta varten on annettava lentorahtikirja.

2. Lentorahtikirjan antamisen asemesta suoritettavaa kuljetusta koskevat tiedot voidaan kirjata muulla tavoin. Jos tällaista muuta tapaa käytetään, rahdinkuljettajan on lähettäjän pyynnöstä annettava tälle tavarakuitti, jonka perusteella lähetys voidaan tunnistaa ja joka mahdollistaa tutustumisen muulla tavoin kirjattuihin tietoihin.

5 artikla

Lentorahtikirjan tai tavarakuittin sisältö

Lentorahtikirjan tai tavarakuittin on sisällettävä:

- tieto lähtö- ja määräpaikasta;
- jos lähtö- ja määräpaikka ovat saman sopimusvaltion alueella ja yksi tai useampi sovittu välilaskupaikka on toisen valtion alueella, tieto ainakin yhdestä tällaisesta välilaskupaikasta; sekä
- tieto lähetyksen painosta.

6 artikla

Tavarat laatuun koskeva asiakirja

Tulli-, järjestys- ja muiden vastaavien viranomaismääräysten täyttämiseksi lähettäjää voidaan tarvittaessa vaatia antamaan asiakirja, josta ilmenee tavarat laatu. Tämä määräys ei luo rahdinkuljettajalle veloitteita, velvollisuuksia tai korvausvastuuta.

7 artikla

Lentorahtikirjan kuvaus

1. Lähettäjän on laadittava lentorahtikirja kolmena alkupe-
räiskappaleena.

2. Ensimmäinen kappale on merkittävä "rahdinkuljettajalle"; se on lähettäjän allekirjoitettava. Toinen kappale on merkittävä "vastaanottajalle"; se on lähettäjän ja rahdinkuljettajan allekirjoitettava. Kolmas kappale on rahdinkuljettajan allekirjoitettava ja annettava lähettäjälle tavarat vastaanottamisen jälkeen.

3. Rahdinkuljettajan ja lähettäjän allekirjoitukset voivat olla painettuja tai leimattuja.

4. Jos rahdinkuljettaja lähettäjän pyynnöstä laatii lentorahtikirjan, rahdinkuljettajan on katsottava toimineen lähettäjän lukuun, jollei muuta näytetä.

8 artikla

Useampia kolleja koskevat asiakirjat

Kun kolleja on useampi kuin yksi:

- rahdinkuljettajalla on oikeus vaatia lähettäjää laatimaan erilliset lentorahtikirjat;
- lähettäjällä on oikeus vaatia rahdinkuljettajaa antamaan erilliset tavarakuittit käytettäessä 4 artiklan 2 kappaleessa tarkoitettua muuta tapaa.

9 artikla

Asiakirjoja koskevien määräysten noudattamatta jättäminen

Tämän yleissopimuksen 4—8 artiklan määräysten noudattamatta jättäminen ei vaikuta kuljetussopimuksen olemassaoloon tai pätevytyteen, vaan siihen sovelletaan joka tapauksessa tämän yleissopimuksen määräyksiä, mukaan luettuina korvausvastuun rajoittamista koskevat määräykset.

10 artikla

Vastuu asiakirjojen sisältämisestä tiedoista

1. Lähettäjä on vastuussa niiden tavarat koskevien tietojen ja ilmoitusten oikeellisuudesta, jotka lähettäjä on merkinnyt tai jotka on tämän puolesta merkitty lentorahtikirjaan tai jotka lähettäjä on antanut tai jotka on tämän puolesta annettu rahdinkuljettajalle tavarakuittin tai 4 artiklan 2 kappaleessa tarkoitettua muulla tavalla kirjattuihin tietoihin merkittäväksi. Tätä määrystä sovelletaan niin ikään, jos lähettäjän puolesta toimiva henkilö on myös rahdinkuljettajan asiamies.

2. Lähettäjän on korvattava rahdinkuljettajalle kaikki vahinko, jonka tämä tai joku muu henkilö, jolle rahdinkuljettaja on vastuussa, on kärsinyt lähettäjän antamien tai tämän puolesta annettujen tietojen ja ilmoitusten määrävastavuudesta, virheellisyydestä tai puutteellisuudesta.

3. Jollei tämän artiklan 1 ja 2 kappaleesta muuta johdu, rahdinkuljettajan on korvattava lähettäjälle kaikki vahinko, jonka tämä tai joku muu, jolle lähettäjä on vastuussa, on kärsinyt niiden tietojen ja ilmoitusten määräystenvastaisuudesta, virheellisyydestä tai puutteellisuudesta, jotka rahdinkuljettaja on merkinnyt tai jotka on tämän puolesta merkitty tavarakuittiin tai 4 artiklan 2 kappaleessa tarkoitetulla muulla tavalla kirjattuihin tietoihin.

11 artikla

Asiakirjojen todistusarvo

1. Lentorahtikirja tai tavarakuitti on todisteena sopimuksen tekemisestä, tavarahan vastaanottamisesta ja siinä mainituista kuljetusehdoista, jollei muuta näydetä.

2. Lentorahtikirjan tai tavarakuitin tiedot tavarahan painosta, mitoista ja pakkauksesta sekä kollien lukumäärästä ovat todisteena ilmoitetuista seikoista, jollei muuta näydetä. Tavarahan määrää, tilavuutta ja kuntoa koskevilla tiedoilla ei ole todistusvoimaa rahdinkuljettajaa vastaan, paitsi jos tämä on tarkistanut tiedot lähettäjän läsnä ollessa, ja tästä on merkintä lentorahtikirjassa tai tavarakuitissa taikka jos tiedot koskevat tavarahan ulkoista kuntoa.

12 artikla

Oikeus määrätä tavarasta

1. Jollei kuljetussopimuksesta johtuvien velvollisuuksien täyttämistä muuta johdu, lähettäjällä on oikeus määrätä tavarasta ottamalla se takaisin lähtö- tai määräpaikkakunnan lentoasemalla, pysäyttämällä se matkan aikana välilaskupaikalla, pyytämällä se luovutettavaksi määräpaikalla tai matkan aikana muulle henkilölle kuin alunperin määrätylle vastaanottajalle taikka vaatimalla se palautettavaksi lähtöpaikkakunnan lentoasemalle. Lähettäjä ei saa käyttää tätä määräämisoikeuttaan rahdinkuljettajaa tai muita lähettäjiä haittaavalla tavalla ja sen on korvattava kaikki tämän oikeuden käyttämisestä aiheutuvat kustannukset.

2. Jos lähettäjän ohjeiden noudattaminen on mahdotonta, rahdinkuljettajan on välittömästi ilmoitettava siitä lähettäjälle.

3. Jos rahdinkuljettaja toimii lähettäjän antamien tavarahan koskevien ohjeiden mukaisesti vaatimatta lähettäjälle annettua kappaletta lentorahtikirjasta tai tavarakuitista, rahdinkuljettaja on vastuussa vahingosta, joka tästä on saattanut aiheutua henkilölle, jolla on laillisesti hallussaan mainittu kappale lentorahtikirjasta tai tavarakuitista, tämän kuitenkin rajoittamatta rahdinkuljettajan oikeutta saada korvaus lähettäjältä.

4. Lähettäjän oikeus lakkaa sillä hetkellä, jolloin vastaanottajan oikeus 13 artiklan mukaisesti alkaa. Jollei vastaanottaja kuitenkaan hyväksy tavarahan tai jollei häntä tavoiteta, oikeus määrätä tavarasta palautuu lähettäjälle.

13 artikla

Tavarahan toimittaminen

1. Jos lähettäjä ei ole käyttänyt 12 artiklan mukaista oikeuttaan, vastaanottajalla on oikeus vaatia rahdinkuljettajaa luovuttamaan tavara itselleen sen saavuttua määräpaikkaan, edellyttäen kuitenkin, että vastaanottaja suorittaa asianmukaiset maksut ja noudattaa kuljetusehtoja.

2. Jollei toisin sovita, rahdinkuljettajan on tavarahan tultua perille ilmoitettava siitä vastaanottajalle.

3. Jos rahdinkuljettaja myöntää tavarahan kadonneen tai jos tavara ei ole saapunut määräpaikkaan seitsemän päivän kuluessa siitä, kun sen olisi pitänyt tulla perille, vastaanottajalla on oikeus saattaa rahdinkuljettajaa vastaan voimaan kuljetussopimuksesta johtuvat oikeudet.

14 artikla

Lähettäjän ja vastaanottajan oikeuksien käyttäminen

Lähettäjä ja vastaanottaja voivat kumpikin erikseen käyttää omissa nimissään kaikkia 12 ja 13 artiklan mukaisia oikeuksia riippumatta siitä, toimivatko ne oman etunsa tai toisen edun puolesta, edellyttäen, että kuljetussopimuksessa asetetut velvollisuudet täytetään.

15 artikla

Lähettäjän ja vastaanottajan väliset suhteet tai kolmansien osapuolten keskinäiset suhteet

1. Tämän yleissopimuksen 12, 13 ja 14 artiklan määräykset eivät vaikuta lähettäjän ja vastaanottajan välisiin suhteisiin eivätkä sellaisten kolmansien osapuolten keskinäisiin suhteisiin, jotka ovat saaneet oikeutensa joko lähettäjältä tai vastaanottajalta.

2. Tämän yleissopimuksen 12, 13 ja 14 artiklan määräyksistä voidaan poiketa vain lentorahtikirjassa tai tavarakuitissa olevalla nimenomaisella määräyksellä.

16 artikla

Tulli-, järjestys- ja muut viranomaismääräykset

1. Lähettäjän on annettava tulli-, järjestys- ja muiden viranomaismääräysten edellyttämät tiedot ja asiakirjat, ennen kuin tavara voidaan luovuttaa vastaanottajalle. Lähettäjän on korvattava rahdinkuljettajalle tällaisten tietojen tai asiakirjojen puuttumisesta, puutteellisuudesta tai määräystenvastaisuudesta aiheutunut vahinko, jos vahinko ei johdu rahdinkuljettajan taikka sen palveluksessa olevan henkilön tai asiamiehen huolimattomuudesta.

2. Rahdinkuljettaja ei ole velvollinen tutkimaan, ovatko tiedot tai asiakirjat oikeita tai täydellisiä.

III LUKU

**RAHDINKULJETTAJAN VASTUU JA VAHINGONKORVAUKSEN
LAAJUUS**

17 artikla

**Matkustajan kuolema tai loukkaantuminen — matkatavara-
vahinko**

1. Rahdinkuljettaja on vastuussa matkustajan kuolemasta tai ruumiinvammasta aiheutuneesta vahingosta ainoastaan sillä edellytyksellä, että kuoleman tai vamman aiheuttanut onnettomuus tapahtui ilma-aluksessa tai ilma-alukseen nousemisen tai siitä poistumisen yhteydessä.

2. Rahdinkuljettaja on vastuussa kirjatun matkatavaran tuhoutumisesta, katoamisesta tai vahingoittumisesta aiheutuneesta vahingosta ainoastaan sillä edellytyksellä, että tuhoutumisen, katoamisen tai vahingoittumisen aiheuttanut tapahtuma sattui ilma-aluksessa tai sellaisena aikana, jolloin kirjattu matkatavara oli rahdinkuljettajan huostassa. Rahdinkuljettaja ei kuitenkaan ole vastuussa, jos ja siinä määrin kuin vahinko aiheutui matkatavaran omasta viasta, laadusta tai puutteellisuudesta. Käsimatkatavaran osalta, henkilökohtaiset tavarat mukaan luettuina, rahdinkuljettaja on vastuussa, jos vahinko aiheutui rahdinkuljettajan taikka sen palveluksessa olevan henkilön tai asiamiehen huolimattomuudesta.

3. Jos rahdinkuljettaja myöntää kirjatun matkatavaran katoamisen tai jos kirjattu matkatavara ei ole saapunut perille kahdenkymmenen päivän kuluttua siitä päivästä, jona sen olisi pitänyt saapua, matkustajalla on oikeus saattaa rahdinkuljettajaa vastaan voimaan kuljetussopimuksesta johtuvat oikeudet.

4. Jollei toisin määrätä, tässä yleissopimuksessa käsitteellä "matkatavara" tarkoitetaan sekä kirjattua matkatavaraa että käsimatkatavaraa.

18 artikla

Tavaran vahingoittuminen

1. Rahdinkuljettaja on vastuussa tavaran tuhoutumisesta, katoamisesta tai vahingoittumisesta aiheutuneesta vahingosta ainoastaan sillä edellytyksellä, että vahingon aiheuttanut tapahtuma sattui ilmakuljetuksen aikana.

2. Rahdinkuljettaja ei kuitenkaan ole vastuussa, jos ja siinä määrin kuin rahdinkuljettaja näyttää, että tavaran tuhoutuminen, katoaminen tai vahingoittuminen johtui yhdestä tai useammasta seuraavasta seikasta:

- tavaran omasta viasta, laadusta tai puutteellisuudesta;
- tavaran puutteellisesta pakkaamisesta, jonka on suorittanut muu kuin rahdinkuljettaja tai sen palveluksessa oleva henkilö tai asiamies;
- sotatoimesta tai aseellisesta selkkauksesta;
- viranomaisen toimenpiteestä tavaran maahantuonnin, maasta viennin tai kauttakulun yhteydessä.

3. Tämän artiklan 1 kappaleessa tarkoitettu ilmakuljetus käsittää sen ajanjakson, jolloin tavara on rahdinkuljettajan huostassa.

4. Ilmakuljetukseen ei sisälly lentoaseman ulkopuolella suoritettu maa-, meri- tai sisävesikuljetus. Jos tällainen kuljetus kuitenkin suoritetaan ilmakuljetussopimuksen perusteella tavaran lastaamiseksi, luovuttamiseksi tai uudelleen lastaamiseksi, vahingon katsotaan aiheutuneen ilmakuljetuksen aikana sattuneesta tapahtumasta, jos muuta ei näytetä. Jos rahdinkuljettaja ilman lähettäjän suostumusta korvaa kokonaan tai osittain muulla kuljetusmuodolla kuljetuksen, joka on osapuolten välisellä sopimuksella tarkoitettu ilmakuljetukseksi, tällaisen muulla kuljetusmuodolla suoritettujen kuljetusten katsotaan sisältyvän ilmakuljetukseen.

19 artikla

Viivästys

Rahdinkuljettaja on vastuussa vahingosta, joka on aiheutunut viivästyksestä matkustajien, matkatavaran tai tavaran ilmakuljetuksessa. Rahdinkuljettaja ei kuitenkaan ole vastuussa viivästyksestä aiheutuneesta vahingosta, jos se näyttää toteen, että rahdinkuljettaja ja sen palveluksessa olevat henkilöt ja asiamiehet ryhtyivät vahingon välttämiseksi kaikkiin toimenpiteisiin, joita on voitu kohtuudella edellyttää, tai jos niiden on ollut mahdotonta ryhtyä tällaisiin toimenpiteisiin.

20 artikla

Vastuusta vapauttaminen

Jos rahdinkuljettaja näyttää, että vahingon on aiheuttanut tai sen syntymiseen on myötävaikuttanut korvausta vaativan henkilön tai sen henkilön, jolta korvausta vaativa on saanut oikeutensa, oma huolimattomuus tai laiminlyönti, rahdinkuljettaja vapautuu kokonaan tai osittain vastuustaan korvausta vaativaa kohtaan siltä osin kuin sellainen huolimattomuus tai laiminlyönti on aiheuttanut vahingon tai myötävaikuttanut sen syntymiseen. Jos korvausta vaatii matkustajan kuoleman tai loukkaantumisen johdosta muu henkilö kuin kyseinen matkustaja, rahdinkuljettaja vapautuu samoin kokonaan tai osittain vastuusta siltä osin kuin kyseisen matkustajan huolimattomuus tai laiminlyönti on aiheuttanut vahingon tai myötävaikuttanut sen syntymiseen. Tätä artiklaa sovelletaan tämän yleissopimuksen kaikkiin korvausvastuuta koskeviin määräyksiin, 21 artiklan 1 kappale mukaan luettuna.

21 artikla

Korvaus matkustajan kuolemasta tai loukkaantumisesta

1. Rahdinkuljettaja ei voi sulkea pois tai rajoittaa vastuutaan 17 artiklan 1 kappaleen nojalla määrätystä vahingonkorvauksesta siltä osin kuin korvauksen määrä ei ylitä 100 000 erityisnosto-oikeutta matkustajaa kohden.

2. Rahdinkuljettaja ei ole vastuussa 17 artiklan 1 kappaleen nojalla määrätystä vahingonkorvauksesta siltä osin kuin se ylittää 100 000 erityisnosto-oikeutta matkustajaa kohden, jos rahdinkuljettaja näyttää, että:

- tällainen vahinko ei aiheutunut rahdinkuljettajan tai sen palveluksessa olevien henkilöiden tai asiamiesten huolimattomuudesta tai laiminlyönnistä; tai

b) tällainen vahinko aiheutui yksinomaan kolmannen osapuolen huolimattomuudesta tai laiminlyönnistä.

22 artikla

Vastuun ylärajat viivästyksen, matkatavaran ja tavaransa

1. Matkustajien kuljetuksessa rahdinkuljettajan korvausvastuu 19 artiklan mukaisesta viivästyksestä aiheutuneen vahingon osalta on rajoitettu 4 150:een erityisnosto-oikeuteen matkustajaa kohden.

2. Matkatavaran kuljetuksessa rahdinkuljettajan korvausvastuu matkatavaran tuhoutumisen, katoamisen, vahingoittumisen tai viivästyksen osalta on rajoitettu 1 000:een erityisnosto-oikeuteen matkustajaa kohden, paitsi jos matkustaja on kirjaton matkatavaran rahdinkuljettajalle jättäessään erityisesti ilmoittanut sen etuuden määrän, joka liittyy matkatavaran määräpaikkaan toimittamiseen, ja suorittanut mahdollisesti vaaditun lisämaksun. Tässä tapauksessa rahdinkuljettaja on velvollinen suorittamaan korvauksena enintään ilmoitetun määrän, jollei se näytä, että ilmoitettu määrä on suurempi kuin matkustajan ilmoittaman määräpaikkaan toimittamiseen liittyvän etuuden todellinen arvo.

3. Tavaransa kuljetuksessa rahdinkuljettajan korvausvastuu on tavaransa tuhoutumisen, katoamisen, vahingoittumisen tai viivästyksen osalta rajoitettu 17 erityisnosto-oikeuteen kilogrammaa kohden, paitsi jos lähettäjä on kollin rahdinkuljettajalle jättäessään erityisesti ilmoittanut sen etuuden määrän, joka liittyy tavaransa määräpaikkaan toimittamiseen ja suorittanut mahdollisesti vaaditun lisämaksun. Tässä tapauksessa rahdinkuljettaja on velvollinen suorittamaan korvauksena enintään ilmoitetun määrän, jollei se näytä, että ilmoitettu määrä on suurempi kuin lähettäjän ilmoittaman määräpaikkaan toimittamiseen liittyvän etuuden todellinen arvo.

4. Siinä tapauksessa, että osa tavarasta tai sen sisällöstä tuhoutuu, katoaa, vahingoittuu tai viivästyy, rahdinkuljettajan korvausvastuun rajaa määrittäessä otetaan huomioon vain kyseisen kollin tai kyseisten kollien kokonaispaino. Jos tavaransa osan tai sen sisällön tuhoutuminen, katoaminen, vahingoittuminen tai viivästys kuitenkin vaikuttaa samaan lentorahtikirjaan tai tavarakuittiin merkittyjen tai, jos näitä ei ole laadittu, 4 artiklan 2 kappaleessa tarkoitettulla muulla tavalla kirjattujen kollien arvoon, on kuitenkin myös viimeksi mainitun kollin tai kollien kokonaispaino otettava huomioon korvausvastuun rajaa määrittäessä.

5. Tämän artiklan 1 ja 2 kappaleen määräyksiä ei sovelleta, jos näytetään, että vahinko on johtunut rahdinkuljettajan taikka sen palveluksessa olevien henkilöiden tai asiamiesten teosta tai laiminlyönnistä, jonka tarkoituksena on ollut vahingon aiheuttaminen, tai huolimattomuudesta ja tietoisena siitä, että teko tai laiminlyönti todennäköisesti aiheuttaa vahingon. Palveluksessa olevan henkilön tai asiamiehen teon tai laiminlyönnin osalta edellytyksenä on lisäksi, että tämä palveluksessa oleva henkilö tai asiamies on toiminut tässä tehtävässään.

6. Tässä artiklassa ja 21 artiklassa määrätyt rajat eivät estä tuomioistuinta määräämästä oman lainsäädäntönsä mukaisesti maksettavaksi lisäksi oikeudenkäyntikuluja ja muita kantajalle

kanteesta aiheutuneita kuluja kokonaan tai osaksi, korko mukaan luettuna. Edellä olevaa määrystä ei sovelleta, jos tuomittu vahingonkorvaus, lukuun ottamatta oikeudenkäyntikuluja ja muita oikeudenkäynnistä aiheutuvia kuluja ei ylitä määrää, jonka rahdinkuljettaja on kirjallisesti tarjonnut kantajalle kuuden kuukauden kuluessa tapahtumasta, joka on aiheuttanut vahingon, tai ennen oikeudenkäynnin vireillepanoa, jos se tapahtuu myöhemmin.

23 artikla

Rahayksikköjen muuntaminen

1. Tässä yleissopimuksessa erityisnosto-oikeuksina ilmaistujen määrien katsotaan viittaavan Kansainvälisen valuuttarahaston määrittelemään erityisnosto-oikeuteen. Kun korvausasia on saatettu tuomioistuimen ratkaistavaksi, nämä määrät muutetaan kansalliseksi valuutaksi sen arvon mukaan, joka kyseisellä valuutalla on tuomion antamispäivänä suhteessa erityisnosto-oikeuteen. Kansainvälisen valuuttarahaston jäsenenä olevan sopimusvaltion kansallisen valuutan arvo suhteessa erityisnosto-oikeuteen lasketaan sen arvostusmenetelmän mukaan, jota Kansainvälinen valuuttarahasto on tuomion antamispäivänä soveltanut toiminnoissaan ja toimenpiteissään. Kansainvälisen valuuttarahaston ulkopuolisen sopimusvaltion kansallisen valuutan arvo suhteessa erityisnosto-oikeuteen lasketaan tämän sopimusvaltion määrittämällä tavalla.

2. Valtiot, jotka eivät ole Kansainvälisen valuuttarahaston jäseniä ja joiden laki ei mahdollista tämän artiklan 1 kappaleen määräysten soveltamista, voivat kuitenkin ratifioidessaan tämän yleissopimuksen, liittyessään siihen tai milloin tahansa sen jälkeen ilmoittaa, että niiden alueella tapahtuvassa oikeudenkäynnissä rahdinkuljettajan korvausvastuu on rajoitettu 21 artiklassa tarkoitetuissa tapauksissa 1 500 000 rahayksikköön matkustajaa kohden, 22 artiklan 1 kappaleessa tarkoitetuissa tapauksissa 62 500 rahayksikköön matkustajaa kohden, 22 artiklan 2 kappaleessa tarkoitetuissa tapauksissa 15 000 rahayksikköön matkustajaa kohden ja 22 artiklan 3 kappaleessa tarkoitetuissa tapauksissa 250 rahayksikköön kilogrammaa kohden. Tämä rahayksikkö vastaa kuuttakymmentäviittä ja puolta milligrammaa yhdeksänsadan tuhannesosan pitoista kultaa. Nämä määrät voidaan pyöristää, kun ne muunnetaan kyseessä olevaksi kansalliseksi valuutaksi. Määrät muutetaan kansalliseksi valuutaksi kyseisen valtion lainsäädännön mukaisesti.

3. Tämän artiklan 1 kappaleen viimeisessä virkkeessä mainittu laskutoimitus ja tämän artiklan 2 kappaleessa mainittu muuntaminen on tehtävä siten, että 21 ja 22 artiklassa tarkoitetuille määriille annetaan sopimusvaltion kansallisessa valuutassa mahdollisuuksien mukaan sama reaaliarvo, joka seuraisi tämän artiklan 1 kappaleen kolmen ensimmäisen virkkeen määräysten soveltamisesta. Tallettaessaan tämän yleissopimuksen ratifioimis-, hyväksymis- tai liittymiskirjan, sopimusvaltioiden on annettava tallettajalle tiedoksi tapauskohtaisesti joko tämän artiklan 1 kappaleen mukainen laskutapa tai tämän artiklan 2 kappaleen mukaisen muuntamisen tulos sekä tällaisessa laskutavassa tai muuntamisen tuloksessa tapahtuneet muutokset.

24 artikla

Korvausvastuun rajojen tarkistaminen

1. Tallettajan on tarkistettava 21, 22 ja 23 artiklassa määrätty korvausvastuun rajat viiden vuoden välein siten, että ensimmäinen tarkistus suoritetaan tämän yleissopimuksen voimaantulopäivää seuraavan viidennen vuoden lopussa tai, jollei yleissopimus tule voimaan viiden vuoden kuluessa siitä päivästä, jona se avataan allekirjoittamista varten, vuoden kuluessa yleissopimuksen voimaantulosta käyttäen viitteenä inflaatiotekijää, joka vastaa sitä inflaation tasoa, joka on kertynyt edellisestä korvausvastuun rajojen muutoksesta tai ensi vaiheessa yleissopimuksen voimaantulosta lähtien, sanotun kuitenkin vaikuttamatta tämän yleissopimuksen 25 artiklan määräysten soveltamiseen ja jollei alla olevasta 2 kappaleesta muuta johdu. Inflaation taso, jota käytetään inflaatiotekijän määrittämiseksi, on niiden valtioiden kuluttajahintaindeksin vuosittaisen nousun tai laskun painotettu keskiarvo, joiden valuutat muodostavat 23 artiklan 1 kappaleessa mainitun erityisnosto-oikeuden.

2. Jos edeltävässä kappaleessa tarkoitettujen tarkistusten tuloksena todetaan, että inflaatiotekijä on ylittänyt 10 prosenttia, tallettajan on ilmoitettava sopimusvaltioille korvausvastuun rajojen muuttamisesta. Tällainen muutos tulee voimaan kuuden kuukauden kuluttua siitä, kun muutoksesta on ilmoitettu sopimusvaltioille. Jos kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun muutoksesta on ilmoitettu sopimusvaltioille, sopimusvaltioiden enemmistö on ilmoittanut tallettajalle, että ne eivät hyväksy muutosta, se ei tule voimaan, ja tallettaja saattaa asian sopimusvaltioiden kokouksen käsiteltäväksi. Tallettajan on ilmoitettava välittömästi kaikille sopimusvaltioille kaikkien muutosten voimaantulosta.

3. Sen estämättä, mitä tämän artiklan 1 kappaleessa määrätään, tämän artiklan 2 kappaleessa tarkoitettua menettelyä sovelletaan aina, kun yksi kolmasosa sopimusvaltioista ilmoittaa sitä haluavansa ja sillä edellytyksellä, että 1 kappaleessa tarkoitettu inflaatiotekijä on ylittänyt 30 prosenttia edellisen muutoksen jälkeen tai tämän yleissopimuksen voimaantuloapäivän jälkeen, jollei korvausvastuun rajoja ole muutettu aikaisemmin. Myöhemmät tämän artiklan 1 kappaleen mukaiset tarkistukset suoritetaan viiden vuoden välein, ensimmäisen kerran tämän kappaleen mukaisten tarkistusten päivämäärää seuraavan viidennen vuoden lopussa.

25 artikla

Korvausvastuun rajoittamista koskeva määräys

Rahdinkuljettaja voi määrätä, että kuljetussopimukseen sovelletaan tässä yleissopimuksessa määrättyä korkeampia korvausvastuun ylärajoja tai että kuljetussopimukseen ei sovelleta mitään korvausvastuun ylärajoja.

26 artikla

Sopimusehtojen pätemättömyys

Sopimusehto, jonka tarkoituksena on vapauttaa rahdinkuljettaja korvausvastuusta tai määrätä korvausvastuulle tässä yleissopimuksessa määrättyä alempi yläraja, on mitätön, mutta sellaisen ehdon mitättömyys ei tee mitättömäksi koko sopi-

musta, johon sovelletaan edelleen tämän yleissopimuksen määräyksiä.

27 artikla

Sopimusvapaus

Tämän yleissopimuksen määräykset eivät estä rahdinkuljettajaa kieltäytymästä kuljetussopimuksesta, luopumasta tämän yleissopimuksen mukaisesta suojasta tai asettamasta sellaisia ehtoja, jotka eivät ole ristiriidassa tämän yleissopimuksen määräysten kanssa.

28 artikla

Ennakkomaksut

Mikäli lento-onnettomuudesta aiheutuu matkustajien kuolema tai loukkaantuminen, rahdinkuljettaja suorittaa viipymättä kansallisen lainsäädäntönsä sitä edellyttäessä ennakkomaksuja luonnolliselle henkilölle tai henkilöille, joilla on oikeus vaatia korvauksia, tällaisten henkilöiden välittömän taloudellisen tarpeen tyydyttämiseksi. Tällaiset ennakkomaksut eivät tarkoita korvausvastuun myöntämistä, ja ne voidaan vähentää rahdinkuljettajan myöhemmin vahingonkorvauksena maksamista määräistä.

29 artikla

Korvausvaatimusten perusta

Matkustajien, matkatavaran ja tavaran kuljetuksessa korvauskanne voidaan, riippumatta siitä, perustuuko se tähän yleissopimukseen, sopimukseen, sopimuksen ulkopuoliseen korvausvastuuseen tai muuhun perusteeseen, nostaa ainoastaan tässä yleissopimuksessa määrättyjen ehtojen ja korvausvastuun rajojen mukaisesti, tämän kuitenkin vaikuttamatta siihen, kenellä on oikeus nostaa kanne ja mikä kunkin oikeuden sisältö on. Tällaisen kanteen perusteella ei voida tuomita rangaistusluonteisia, varoittavia tai muita aiheutuneen vahingon määrän ylittäviä korvauksia.

30 artikla

Rahdinkuljettajan palveluksessa olevat henkilöt ja asiamiehet — korvausvaatimusten kokonaismäärä

1. Jos rahdinkuljettajan palveluksessa olevaa henkilöä tai asiamiestä vastaan nostetaan kanne, joka johtuu tässä yleissopimuksessa tarkoitettusta vahingosta, tällaisella palveluksessa olevalla henkilöllä tai asiamiehellä on, jos hän näyttää toimineensa tässä tehtävässään, oikeus vedota samoihin ehtoihin ja korvausvastuun rajoihin, joihin rahdinkuljettajalla itsellään on oikeus vedota tämän yleissopimuksen nojalla.

2. Korvauksen kokonaismäärä, joka rahdinkuljettaja ja tämän palveluksessa oleva henkilö tai asiamies voidaan velvoittaa maksamaan, ei tässä tapauksessa saa ylittää mainittuja rajoja.

3. Tavaran kuljetusta lukuunottamatta tämän artiklan 1 ja 2 kappaleen määräyksiä ei sovelleta, jos näytetään, että vahinko on aiheutunut rahdinkuljettajan palveluksessa olevan henkilön tai asiamiehen teosta tai laiminlyönnistä, jonka tarkoituksena on ollut vahingon aiheuttaminen tai joka on tehty törkeästi huolimattomuudesta ja tietoisena siitä, että teko tai laiminlyönti todennäköisesti aiheuttaa vahingon.

31 artikla

Muistutusten tekeminen

1. Jollei muuta näydetä, se, että vastaanottaja on vastaanottanut kirjatun matkatavaran tai tavaran tekemättä muistutusta, on todisteena siitä, että matkatavara tai tavara on toimitettu hyvässä kunnossa ja kuljetusasiakirjan tai 3 artiklan 2 kappaleessa ja 4 artiklan 2 kappaleessa tarkoitetulla muulla tavalla kirjattujen tietojen mukaisesti.

2. Vastaanottajan on tehtävä vahinkoa koskeva muistutus rahdinkuljettajalle heti kun vahinko on havaittu, kuitenkin kirjatun matkatavaran osalta viimeistään seitsemän ja tavaran osalta viimeistään neljäntoista päivän kuluessa vastaanottamispäivästä. Viivästyminen koskeva muistutus on tehtävä viimeistään kahdenkymmenen päivän kuluessa siitä, kun matkatavara tai tavara on asetettu hänen saatavilleen.

3. Muistutus on aina tehtävä kirjallisesti ja se on annettava tai lähetettävä edellä mainittujen määräaikojen kuluessa.

4. Jos muistutusta ei ole tehty edellä mainittujen määräaikojen kuluessa, kannevalta rahdinkuljettajaa vastaan on menettänyt, paitsi jos rahdinkuljettaja on menetellyt petollisesti.

32 artikla

Vahingosta vastuussa olevan henkilön kuolema

Jos vahingosta vastuussa oleva henkilö kuolee, vahingonkorvauskanne voidaan nostaa tämän yleissopimuksen määräysten mukaisesti hänen oikeudenomistajiaan vastaan.

33 artikla

Tuomioistuimen toimivalta

1. Vahingonkorvauskanne on kantajan valinnan mukaan pantava vireille jonkin sopimusvaltion alueella joko rahdinkuljettajan kotipaikan tai päätoimipaikan tuomioistuimessa tai tuomioistuimessa siinä toimipaikassa, jonka välityksellä kuljetussopimus on tehty, taikka määräpaikan tuomioistuimessa.

2. Matkustajan kuolemasta tai loukkaantumisesta aiheutuvaan vahinkoon perustuva korvauskanne voidaan panna vireille jossakin tämän artiklan 1 kappaleessa mainitussa tuomioistuimessa tai sen sopimusvaltion alueella, jossa matkustajalla oli onnettomuuden aikaan pääasiallinen ja pysyvä asuinpaikka ja jonne tai josta rahdinkuljettaja järjestää matkustajien ilmajuljettuksia joko omilla ilma-aluksillaan tai kaupallisen sopimuksen mukaisesti muun rahdinkuljettajan ilma-aluksilla, ja jossa tämä rahdinkuljettaja harjoittaa matkustajien ilmajuljettuksiin liittyvää liiketoimintaa tiloissa, jotka se itse tai muu rahdinkuljettaja, jonka kanssa se on tehnyt kaupallisen sopimuksen, on vuokrannut tai omistaa.

3. Tämän artiklan 2 kappaleessa tarkoitetaan

a) 'kaupallisella sopimuksella' sopimusta, joka ei ole edustusopimus, ja joka on tehty rahdinkuljettajien välillä yhteisten ilmajuljetuspalvelujen tarjoamisesta matkustajille;

b) 'pääasiallisella ja pysyvällä asuinpaikalla' yhtä määrättyä ja vakinaista asuinpaikkaa, joka matkustajalla oli onnettomuuden aikaan. Matkustajan kansallisuus ei ole ratkaiseva seikka tässä suhteessa.

4. Oikeudenkäyntimenettelyä koskeviin kysymyksiin sovelletaan asiaa käsittelevän tuomioistuimen lainsäädäntöä.

34 artikla

Välimiesmenettely

1. Tämän artiklan määräysten mukaisesti tavaran kuljetusta koskevan sopimuksen osapuolet voivat sopia, että rahdinkuljettajan tähän yleissopimukseen perustuvaa vastuuta koskeva riita ratkaistaan välimiesmenettelyssä. Tällainen sopimus on tehtävä kirjallisesti.

2. Välimiesmenettelyn on, kantajan valinnan mukaan, tapahduttava jollakin 33 artiklassa tarkoitetulla lainkäyttöalueella.

3. Välimiehen tai välimiesoikeuden on sovellettava tämän yleissopimuksen määräyksiä.

4. Tämän artiklan 2 ja 3 kappaleen määräysten katsotaan olevan osa jokaista välimiesmenettelyä koskevaa lauseketta tai sopimusta, ja sellainen välimiesmenettelyä koskevan lausekkeen tai sopimuksen ehto, joka on näiden määräysten vastainen, on mitätön.

35 artikla

Kanneoikeuden vanhentuminen

1. Oikeus vahingonkorvaukseen menetetään, jos kannetta ei nosteta kahden vuoden kuluessa siitä päivästä, jona ilma-alus on saapunut määräpaikkaan, tai siitä päivästä, jona ilma-aluksen olisi pitänyt saapua määräpaikkaan, tai siitä päivästä, jona kuljetus on keskeytynyt.

2. Tapa, jolla kyseinen määräaika lasketaan, määräytyy asiaa käsittelevän tuomioistuimen lainsäädännön mukaisesti.

36 artikla

Perättäinen kuljetus

1. Jos kuljetuksen suorittaa usea perättäinen rahdinkuljettaja ja kuljetus vastaa 1 artiklan 3 kappaleen määritelmää, jokaiseen matkustajaa, matkatavaraa tai tavaraa ottavaan rahdinkuljettajaan sovelletaan tämän yleissopimuksen määräyksiä, ja sen katsotaan olevan yksi kuljetussopimuksen osapuolista siltä osin kuin sopimus koskee sitä kuljetuksen osaa, joka suoritetaan kyseisen rahdinkuljettajan valvonnassa.

2. Tällaisen kuljetuksen osalta matkustaja tai hänen oikeudenomistajansa voi nostaa kanteen ainoastaan sitä rahdinkuljettajaa vastaan, jonka suorittaman kuljetuksen aikana onnettomuus tai viivästys tapahtui, paitsi siinä tapauksessa, että ensimmäinen rahdinkuljettaja on nimenomaisesti sopinut ottavansa vastuun koko matkasta.

3. Matkatavaran tai tavaran osalta matkustajalla tai lähettäjällä on kanneoikeus ensimmäistä rahdinkuljettajaa vastaan, ja matkustajalla tai tavarahan oikeutetulla vastaanottajalla on kanneoikeus viimeistä rahdinkuljettajaa vastaan, ja lisäksi kukin voi nostaa kanteen sitä rahdinkuljettajaa vastaan, jonka suorittaman kuljetuksen aikana tuhoutuminen, katoaminen, vahinko tai viivästys tapahtui. Nämä rahdinkuljettajat ovat yhteisvästössä matkustajalle, lähettäjälle tai vastaanottajalle.

37 artikla

Takautumisoikeus kolmansia osapuolia kohtaan

Mikään tässä yleissopimuksessa ei vaikuta siihen, onko sen määräysten mukaisesti vahingosta vastuussa olevalla henkilöllä takautumisoikeus muuta henkilöä kohtaan.

IV LUKU

YHDISTETTY KULJETUS

38 artikla

Yhdistetty kuljetus

1. Jos yhdistetty kuljetus suoritetaan osittain ilmakuljetuksena ja osittain muuta kuljetustapaa käyttäen, tämän yleissopimuksen määräyksiä sovelletaan, jollei 18 artiklan 4 kappaleesta muuta johdu, ainoastaan ilmakuljetukseen, edellyttäen, että ilmakuljetus täyttää 1 artiklassa asetetut ehdot.

2. Mikään tässä yleissopimuksessa ei estä yhdistetyn kuljetuksen osapuolia sisällyttämästä ilmakuljetusta koskevaan asiakirjaan ehtoja, jotka koskevat muita kuljetustapoja, edellyttäen, että tämän yleissopimuksen määräyksiä noudatetaan ilmakuljetuksen osalta.

V LUKU

MUUN HENKILÖN KUIN SOPIMUKSEN TEHNEEN RAHDINKULJETTAJAN SUORITTAMAT KULJETUKSET

39 artikla

Sopimuksen tehnyt rahdinkuljettaja — tosiasiallinen rahdinkuljettaja

Tämän luvun määräyksiä sovelletaan, kun henkilö, jäljempänä 'sopimuksen tehnyt rahdinkuljettaja', tekee tämän yleissopimuksen alaan kuuluvan kuljetussopimuksen matkustajan tai lähettäjän taikka sellaisen henkilön kanssa, joka toimii matkustajan tai lähettäjän lukuun, ja toinen henkilö, jäljempänä 'tosiasiallinen rahdinkuljettaja', suorittaa kuljetuksen sopimuksen tehneen rahdinkuljettajan toimeksiannosta kokonaan tai osittain, mutta ei ole kyseisen kuljetuksen osalta tässä yleissopimuksessa tarkoitettu perättäinen rahdinkuljettaja. Tällaisen toimeksiannon katsotaan olevan olemassa, jollei toisin näydetä.

40 artikla

Sopimuksen tehneen rahdinkuljettajan ja tosiasiallisen rahdinkuljettajan vastuu

Jos tosiasiallinen rahdinkuljettaja suorittaa kokonaan tai osittain kuljetuksen, joka 39 artiklassa tarkoitettuna sopimuksen mukaan kuuluu tämän yleissopimuksen soveltamisalaan, sekä sopimuksen tehneeseen rahdinkuljettajaan että tosiasialliseen rahdinkuljettajaan sovelletaan tämän yleissopimuksen määräyksiä, jollei tässä luvussa toisin määrätä. Yleissopimusta sovelletaan sopimuksen tehneeseen rahdinkuljettajaan koko sopimuksen mukaisen kuljetuksen osalta ja tosiasialliseen rahdinkuljettajaan ainoastaan sen suorittaman kuljetuksen osalta.

41 artikla

Keskinäinen vastuu

1. Tosiasiallisen rahdinkuljettajan tekojen sekä sen palveluksessa olevien henkilöiden ja asiamiesten tässä tehtävässään suorittamat teot ja laiminlyönnit katsotaan tosiasiallisen rahdinkuljettajan suorittaman kuljetuksen osalta myös sopimuksen tehneen rahdinkuljettajan suorittamiksi.

2. Sopimuksen tehneen rahdinkuljettajan sekä sen palveluksessa olevien henkilöiden ja asiamiesten tässä tehtävässään suorittamat teot ja laiminlyönnit katsotaan tosiasiallisen rahdinkuljettajan suorittamiksi. Tällaisesta teosta tai laiminlyönnistä aiheutuva tosiasiallisen rahdinkuljettajan korvausvastuu ei kuitenkaan saa ylittää 21, 22, 23 ja 24 artiklassa määrättyjä rajoja. Jos sopimuksen tehnyt rahdinkuljettaja on erityisellä sopimuksella sitoutunut velvoitteisiin, jotka eivät perustu tähän yleissopimukseen, tai luopunut tähän yleissopimukseen perustuvista oikeuksista tai suojasta taikka jos määräpaikkaan toimitamiseen liittyvästä etuudesta on annettu 22 artiklassa tarkoitettu erityinen ilmoitus, tällainen erityinen sopimus tai ilmoitus ei koske tosiasiallista rahdinkuljettajaa, jollei tämä ole situa hyväksynyt.

42 artikla

Muistutusten ja ohjeiden vastaanottaja

Rahdinkuljettajalle tämän yleissopimuksen mukaisesti tehtävillä muistutuksilla ja annettavilla ohjeilla on sama vaikutus riippumatta siitä, osoitetaanko ne sopimuksen tehneelle rahdinkuljettajalle vai tosiasialliselle rahdinkuljettajalle. Tämän yleissopimuksen 12 artiklassa tarkoitetuilla ohjeilla on kuitenkin vaikutusta ainoastaan, jos ne osoitetaan sopimuksen tehneelle rahdinkuljettajalle.

43 artikla

Rahdinkuljettajan palveluksessa olevat henkilöt ja asiamiehet

Tosiasiallisen rahdinkuljettajan suorittaman kuljetuksen osalta tämän tai sopimuksen tehneen rahdinkuljettajan palveluksessa olevalla henkilöllä tai asiamiehellä on, jos hän näyttää toimineensa tässä tehtävässään, oikeus vedota samoihin ehtoihin ja korvausvastuun rajoihin, joita sovelletaan tämän yleissopimuksen mukaan rahdinkuljettajaan, jonka palveluksessa tai jonka asiamies hän on, jollei hänen näydetä toimineen tavalla, joka estää korvausvastuun rajoihin vetoamisen tämän yleissopimuksen mukaisesti.

44 artikla

Vahingonkorvausten kokonaismäärä

Tosiasiallisen rahdinkuljettajan suorittaman kuljetuksen osalta se korvauksen kokonaismäärä, joka vaaditaan tältä rahdinkuljettajalta, sopimuksen tehneeltä rahdinkuljettajalta ja heidän palveluksessaan olevalta henkilöltä tai asiamieheltä, joka on toiminut tässä tehtävässään, ei saa ylittää sitä enimmäismäärää, joka tämän yleissopimuksen mukaan voitaisiin määrätä joko sopimuksen tehneen tai tosiasiallisen rahdinkuljettajan maksettavaksi, mutta kukaan mainituista henkilöistä ei ole velvollinen korvaamaan häneen sovellettavan korvausvastuun rajan ylittävää määrää.

45 artikla

Korvauskanteiden vastaaja

Tosiasiallisen rahdinkuljettajan suorittaman kuljetuksen osalta vahingonkorvauskanne voidaan nostaa kantajan valinnan mukaan tätä rahdinkuljettajaa, sopimuksen tehnyttä rahdinkuljettajaa tai molempia vastaan yhdessä tai erikseen. Jos kanne kohdistetaan ainoastaan yhteen näistä rahdinkuljettajista, tällä rahdinkuljettajalla on oikeus vaatia toinen rahdinkuljettaja liitettäväksi asianosaiseksi oikeudenkäyntiin, jolloin oikeudenkäyntimenettelyyn ja oikeusvaikutuksiin sovelletaan asiaa käsittelevän tuomioistuimen lainsäädäntöä.

46 artikla

Erityinen toimivalta

Tämän yleissopimuksen 45 artiklassa tarkoitettu vahingonkorvauskanne on kantajan valinnan mukaan pantava vireille jonkin sopimusvaltion alueella joko siinä tuomioistuimessa, jossa kanne voidaan 33 artiklan määräysten mukaisesti panna vireille sopimuksen tehnyttä rahdinkuljettajaa vastaan, taikka tosiasiallisen rahdinkuljettajan kotipaikan tai päätoimipaikan tuomioistuimessa.

47 artikla

Sopimusehtojen pätemättömyys

Sopimusehto, jonka tarkoituksena on vapauttaa sopimuksen tehnyt tai tosiasiallinen rahdinkuljettaja tämän luvun mukaisesta korvausvastuusta tai määrätä korvausvastuulle tässä luvussa määrättyä alempi yläraja, on mitätön, mutta sellaisen ehdon mitättömyys ei tee mitättömäksi koko sopimusta, johon sovelletaan edelleen tämän luvun määräyksiä.

48 artikla

Sopimuksen tehneen ja tosiasiallisen rahdinkuljettajan keskinäiset suhteet

Lukuun ottamatta 45 artiklan määräyksiä mikään tässä luvussa ei vaikuta rahdinkuljettajien keskinäisiin oikeuksiin ja velvolli-

suuksiin, mukaan luettuna mahdollinen takautumisoikeus tai oikeus korvaukseen.

VI LUKU

MUUT MÄÄRÄYKSET

49 artikla

Pakollinen soveltaminen

Kuljetussopimukseen sisältyvät ehdot ja ennen vahingon tapahtumista tehdyt erityissopimukset, joilla osapuolet pyrkivät rikkomään tämän yleissopimuksen määräyksiä joko päättämällä sovellettavasta laista tai muuttamalla tuomioistuimen toimivaltaa koskevia määräyksiä, ovat mitättömiä.

50 artikla

Vakuutus

Sopimusvaltioiden on edellytettävä, että niiden rahdinkuljettajilla on voimassa riittävä vakuutus, joka kattaa niille tämän yleissopimuksen mukaan kuuluvan korvausvastuun. Sopimusvaltio, johon rahdinkuljettaja suorittaa kuljetuksia, voi edellyttää tämän toimittavan todisteet siitä, että sillä on voimassa riittävä vakuutus, joka kattaa sille tämän yleissopimuksen mukaan kuuluvan korvausvastuun.

51 artikla

Poikkeuksellisissa olosuhteissa suoritettut kuljetukset

Tämän yleissopimuksen 3—5, 7 ja 8 artiklan kuljetusasiakirjoihin liittyviä määräyksiä ei sovelleta, jos kuljetus on suoritettu poikkeuksellisissa olosuhteissa rahdinkuljettajan tavanomaisen liiketoiminnan ulkopuolella.

52 artikla

Päivän määritelmä

Tässä yleissopimuksessa 'päivällä' tarkoitetaan kalenteripäivää eikä työpäivää.

VII LUKU

LOPPUMÄÄRÄYKSET

53 artikla

Allekirjoittaminen, ratifiointi ja voimaantulo

1. Tämä yleissopimus on avoinna allekirjoittamista varten Montrealissa 28 päivänä toukokuuta 1999 valtioille, jotka osallistuivat Montrealissa 10—28 päivänä toukokuuta 1999 pidettyyn kansainväliseen ilmailuoikeuden konferenssiin. Yleissopimus on 28 päivänä toukokuuta 1999 jälkeen avoinna allekirjoittamista varten kaikille valtioille Kansainvälisen siviili-ilmailujärjestön päämajassa Montrealissa, kunnes se tulee voimaan tämän artiklan 6 kappaleen mukaisesti.

2. Tämä yleissopimus on vastaavasti avoinna allekirjoittamista varten alueellisille taloudellisen yhdentymisen järjestöille. Tässä yleissopimuksessa 'alueellisella taloudellisen yhdentymisen järjestöllä' tarkoitetaan tietyn alueen täysivaltaisten valtioiden perustamaa järjestöä, jolla on toimivaltaa tietyissä tämän yleissopimuksen alaan kuuluvissa asioissa ja joka on asianmukaisesti valtuutettu allekirjoittamaan sekä ratifioimaan tai hyväksymään tämä yleissopimus tai liittymään siihen. Tässä yleissopimuksessa oleva viittaus "sopimusvaltioon" tai "sopimusvaltioihin" muualla kuin 1 artiklan 2 kappaleessa, 3 artiklan 1 kappaleen b kohdassa, 5 artiklan b kohdassa, 23, 33 ja 46 artiklassa sekä 57 artiklan b kohdassa koskee myös alueellisia taloudellisen yhdentymisen järjestöjä. Tämän yleissopimuksen 24 artiklassa olevat viittaukset "sopimusvaltioiden enemmistöön" ja "yhteen kolmasosaan sopimusvaltioista" eivät koske alueellisia taloudellisen yhdentymisen järjestöjä.

3. Tämän yleissopimuksen allekirjoittaneiden valtioiden ja alueellisten taloudellisen yhdentymisen järjestöjen on ratifioitava se.

4. Valtio tai alueellinen taloudellisen yhdentymisen järjestö, joka ei allekirjoita tätä yleissopimusta, voi hyväksyä sen tai liittyä siihen milloin tahansa.

5. Ratifioimis-, hyväksymis- tai liittymiskirjat on talletettava Kansainvälisen siviili-ilmailujärjestön huostaan, joka täten määrätään tallettajaksi.

6. Tämä yleissopimus tulee voimaan kuudentenakymmenentenä päivänä siitä päivästä lukien, jona kolmaskymmenes ratifioimis-, hyväksymis- tai liittymiskirja on talletettu tallettajan huostaan, niiden valtioiden välillä, jotka ovat tallettaneet tällaisen asiakirjan. Alueellisen taloudellisen yhdentymisen järjestön tallettamaa asiakirjaa ei lasketa mukaan tätä kappaletta sovellettaessa.

7. Muiden valtioiden ja muiden alueellisten taloudellisen yhdentymisen järjestöjen osalta tämä yleissopimus tulee voimaan kuudenkymmenen päivän kuluttua siitä päivästä, jona kyseisen valtion tai järjestön ratifioimis-, hyväksymis- tai liittymiskirja on talletettu.

8. Tallettaja ilmoittaa kaikille allekirjoittajille ja sopimusvaltioille viipymättä:

- a) jokaisesta tämän yleissopimuksen allekirjoittamisesta ja allekirjoittamispäivästä;
- b) jokaisesta ratifioimis-, hyväksymis- tai liittymiskirjan tallettamisesta ja tallettamispäivästä;
- c) tämän yleissopimuksen voimaantulopäivästä;
- d) tämän yleissopimuksen mukaista korvausvastuun rajoittamista koskevien muutosten voimaantulopäivästä;
- e) 54 artiklan mukaisista irtisanomisista.

54 artikla

Irtisanominen

1. Sopimusvaltio voi irtisanoa tämän yleissopimuksen ilmoittamalla siitä kirjallisesti tallettajalle.

2. Irtisanominen tulee voimaan sadankahdeksankymmenen päivän kuluttua siitä päivästä, jona tallettaja on vastaanottanut ilmoituksen.

55 artikla

Suhde muihin Varsovan yleissopimuksen asiakirjoihin

Tämän yleissopimuksen määräykset ovat ensisijaisia suhteessa kaikkiin kansainvälisiin ilmakuljetuksiin sovellettaviin sääntöihin:

- 1) tämän yleissopimuksen sopimusvaltioiden välillä sillä perusteella, että molemmat valtiot ovat sopimuspuolina:
 - a) Varsovassa 12 päivänä lokakuuta 1929 allekirjoitetussa eräiden kansainvälistä ilmakuljetusta koskevien sääntöjen yhtenäistämistä koskevassa yleissopimuksessa (jäljempänä 'Varsovan yleissopimus');
 - b) Varsovassa 12 päivänä lokakuuta 1929 allekirjoitetun eräiden kansainvälistä ilmakuljetusta koskevien sääntöjen yhtenäistämistä koskevan yleissopimuksen muuttamisesta tehdyssä pöytäkirjassa, joka on tehty Haagissa 28 päivänä syyskuuta 1955 (jäljempänä 'Haagin pöytäkirja');
 - c) Varsovan yleissopimusta täydentävässä yleissopimuksessa eräiden kansainvälistä ilmakuljetusta, jonka suorittaa toinen kuin sopimuksen tehnyt rahdinkuljettaja, koskevien sääntöjen yhtenäistämistä, joka on allekirjoitettu Guadalajarassa 18 päivänä syyskuuta 1961 (jäljempänä 'Guadalajaran yleissopimus');
 - d) Guatemala Cityssä 8 päivänä maaliskuuta 1971 allekirjoitetussa pöytäkirjassa Varsovassa 12 päivänä lokakuuta 1929 allekirjoitetun, Haagissa 28 päivänä syyskuuta 1955 tehdyllä pöytäkirjalla muutetun, eräiden kansainvälistä ilmakuljetusta koskevien sääntöjen yhtenäistämistä koskevan yleissopimuksen muuttamisesta (jäljempänä 'Guatemala Cityn pöytäkirja');
 - e) Haagin pöytäkirjalla muutetun tai sekä Haagin pöytäkirjalla että Guatemala Cityn pöytäkirjalla muutetun Varsovan yleissopimuksen muuttamisesta tehdyissä lisäpöytäkirjoissa 1—3 ja Montrealin neljännessä pöytäkirjassa, jotka on allekirjoitettu Montrealissa 25 päivänä syyskuuta 1975 (jäljempänä 'Montrealin pöytäkirjat');
- 2) tämän yleissopimuksen yksittäisen sopimusvaltion alueella sillä perusteella, että tämä valtio on sopimuspuolena yhdessä tai useammassa edellä olevassa a—e alakohdassa tarkoitettussa asiakirjassa.

56 artikla

Valtiot, joissa on useampi kuin yksi oikeusjärjestelmä

1. Jos jossakin valtiossa on kaksi tai useampia alueita, joissa on voimassa erilainen oikeusjärjestelmä tämän yleissopimuksen alaan kuuluvissa asioissa, se voi allekirjoittaessaan, ratifioidessaan tai hyväksyessään tämän yleissopimuksen tai liittyessään siihen antaa selityksen, jonka mukaan tätä yleissopimusta sovelletaan kaikkiin sen alueisiin tai ainoastaan yhteen tai useampaan niistä, ja se voi muuttaa tätä selitystä antamalla uuden selityksen milloin tahansa.
2. Selitys on toimitettava tallettajalle, ja siinä on mainittava nimenomaisesti ne alueet, joihin yleissopimusta sovelletaan.
3. Sellaisen sopimusvaltion osalta, joka on antanut selityksen:
 - a) tämän yleissopimuksen 23 artiklassa olevien "kansallista valuuttaa" koskevien viittausten tulkitaan tarkoittavan tämän valtion kyseessä olevan alueen valuttaa; ja
 - b) tämän yleissopimuksen 28 artiklassa olevan "kansallista lainsäädäntöä" koskevan viittauksen tulkitaan tarkoittavan tämän valtion kyseessä olevan alueen lainsäädäntöä.

57 artikla

Varaumat

Tähän yleissopimukseen ei saa tehdä varaumia, mutta sopimusvaltio voi milloin tahansa selittää tallettajalle osoitetulla ilmoituksella, että tätä yleissopimusta ei sovelleta:

- a) kansainväliseen ilmakuljetukseen, jonka kyseinen sopimusvaltio suorittaa suoraan muuhun kuin kaupalliseen tarkoitukseen täysivaltaisen valtion tehtäviin ja velvollisuuksiin liittyen; ja/tai
- b) henkilöiden, tavarain ja matkatavaran kuljetukseen sen sotilasviranomaisille ilma-aluksilla, jotka kyseinen sopimusvaltio on rekisteröinyt tai vuokrannut ja joiden koko kapasiteetti on varattu näiden viranomaisten toimesta tai puolesta.

TÄMÄN VAKUUDEKSI allekirjoittaneet täysivaltaiset edustajat, asianmukaisesti siihen valtuutettuina, ovat allekirjoittaneet tämän yleissopimuksen.

TEHTY Montrealissa 28 päivänä toukokuuta 1999 arabian, englannin, espanjan, kiinan, ranskan ja venäjän kielellä ja jokainen teksti on yhtä todistusvoimainen. Tämä yleissopimus talletetaan Kansainvälisen siviili-ilmailujärjestön arkistoon, ja tallettaja toimittaa siitä oikeaksi todistetut jäljennökset kaikille tämän yleissopimuksen sopimusvaltioille, sekä kaikille Varsovan yleissopimuksen, Haagin pöytäkirjan, Guadalajaran yleissopimuksen, Guatemala Cityn pöytäkirjan ja Montrealin pöytäkirjojen sopimusvaltioille.